

LESBLAD 1

WETGEVING

Neem samen met de trainer de leerstof door.

Waarom wetten?

Overall waar mensen samenleven en -werken heb je een aantal normen/waarden waarvan je met z'n allen vindt dat je je daaraan moet houden. We noemen ze ook wel leefregels. Deze leefregels worden vastgelegd in wetten. Wetten zijn geschreven rechtsregels. Die wetten dienen om de leefregels te kunnen handhaven.

Je kunt bijvoorbeeld wel met z'n allen vinden dat kinderen naar school moeten, maar als je geen wet hebt om dat te handhaven, dan heeft dat 'met z'n allen er iets van vinden' niet zo veel zin.

Wie maakt de wet?

Je hoort wel eens: 'volgens deze wet' of 'dat staat in de wet'. Maar wat zijn wetten eigenlijk en wie maakt ze? Een wet bestaat uit een aantal regels waar iedereen in Nederland zich aan te houden heeft. Wetten worden gemaakt door de Tweede Kamer en de regering samen. Zij hebben beiden de bevoegdheid om een wet voor te stellen. Meestal gebeurt dat in Nederland door de regering, maar de leden van de Tweede Kamer kunnen ook een wetsvoorstel indienen.

Een voorstel om van een bepaald onderwerp een wet te maken, is niet opeens een 'wet'. Daar gaan enkele stappen aan vooraf.

- Het voorstel wordt eerst aan de Raad van State voorgelegd. (De Raad van State is de belangrijkste adviseur van de regering en de hoogste bestuursrechter van ons land.)
- Als het wetsvoorstel van de regering komt, wordt het daarna ingediend bij de Tweede Kamer.
- Zowel de ministers als de leden van de Tweede Kamer kunnen wijzigingen voorstellen.
- Het uiteindelijke wetsvoorstel moet dan worden goedgekeurd (aangenomen) door de Tweede Kamer.
- Vervolgens buigt de Eerste Kamer zich over het wetsvoorstel.
- Als ook de Eerste Kamer akkoord is, gaat de nieuwe wet voor ondertekening naar de koning en de betrokken minister(s).
- De wet gaat pas in nadat hij is gepubliceerd in het Staatsblad. Vaak wordt de inwerkingtreding in een apart besluit geregeld.

De Eerste en Tweede Kamer samen noemen we het parlement.

Staatsinrichting

Rechtshandhaving

Een wet is van toepassing op heel Nederland. Een wet bevat bindende voorschriften. Iedereen moet doen wat er in de wet staat. Als je dat niet doet, dan ben je strafbaar. Van iedere burger wordt verwacht dat hij de wet kent. Ook als je de wet niet kent, ben je strafbaar bij overtreding.

De politie is er om de wetten te handhaven. Wanneer iemand een wet overtreedt, dan is het aan de politie om hem op te pakken of te beboeten.

Een rechter toetst ten slotte of iemand ook echt de wet heeft overtreden. De wet is daarbij zijn uitgangspunt. Maar de rechter kijkt niet alleen naar de letter van de wet. Hij kijkt ook naar wat er precies gebeurd is, onder welke omstandigheden het is gebeurd en wat er verder nog allemaal van belang is. Daarna doet hij pas een uitspraak.

Voordat de rechter zijn vonnis uitspreekt, heeft hij alle argumenten goed afgewogen. Dat is belangrijk, want anders is dat oordeel niet rechtvaardig. Daarom is de balans (weegschaal) een symbool geworden voor rechtspraak. Met een balans kun je het gewicht van een voorwerp bepalen.

Ook Vrouwe Justitia is een bekend symbool. In gerechtsgebouwen zijn vaak beelden en schilderijen van haar te vinden. In de ene hand houdt ze een balans, in de andere draagt ze een zwaard. Dit zwaard staat voor de straf die de rechter kan opleggen. Vaak heeft Vrouwe Justitia een blinddoek om. Die blinddoek heeft natuurlijk ook betekenis: welke kleren je ook draagt, welke huidskleur je ook hebt, welk geloof of welk beroep je hebt, voor het vonnis van de rechter maakt dat geen verschil. De rechter is 'blind' voor de verschillen tussen mensen.

OEFENBLAD 1

WETGEVING

Neem samen met de trainer het oefenblad door.

1. Wetgeving

trainersinstructie	
tijd	20 minuten
hulpmiddel	<ul style="list-style-type: none"> • pen en papier
doel	<ul style="list-style-type: none"> • Deelnemers moeten op deze manier nadenken over de betekenis van wetten in een samenleving.
werkvorm en aanwijzing	Besteed veel aandacht aan de nabespreking.

Overleg met een collega en omschrijf in je eigen woorden waarom jij het belangrijk vindt dat er in een land wetten gelden.

LESBLAD 2

SOORTEN WETTEN

Neem samen met de trainer de leerstof door.

Geschreven en ongeschreven wetten

Er bestaan twee soorten wetten: geschreven wetten en ongeschreven wetten. De ongeschreven wetten waren de eerste die als 'wet' golden. Je mocht een medemens niet doden, je mocht niet stelen, je mocht geen overspel plegen enz.

Op een bepaald ogenblik zijn die ongeschreven wetten wél beschreven.

Burgerlijk recht, ook wel civielrecht en privaatrecht, beschrijft de regels voor de onderlinge verhoudingen tussen personen.

In het strafrecht is vastgelegd welk gedrag strafbaar is. Ook is vastgelegd welke straffen op dit gedrag gesteld zijn. Daarnaast staat er via welke weg strafoplegging uitgevoerd kan worden.

Op het gebied van het burgerlijk recht en het strafrecht zijn pas zo'n 200 jaar geleden geschreven wetten gekomen. Voor die tijd deed men maar iets. Niemand wist eigenlijk waar hij/zij aan toe was. Zo was het strafrecht behoorlijk wreed. Ook met de bewijsvoering nam men het niet al te nauw. Je werd bijvoorbeeld voor bepaalde delicten gedwongen te verhuizen waarna je huis werd verbrand.

Waar komen volgens jou de volgende spreekwoorden vandaan?

- iemand het vuur na aan de schenen leggen
- iemand de duimschroeven aandraaien
- iemand een blok aan het been zijn
- een oordeel vellen
- voor paal staan; het pispaaletje zijn
- je geradbraakt voelen
- iemand het zwijgen opleggen

Klassenjustitie (verschillende rechten voor rijke en arme mensen) was vroeger heel gewoon. Als je rijk was en een belangrijke positie had, dan kreeg je vaak een minder zware straf dan wanneer je arm was. Als je rijk was, kon je zelfs je straf afkopen.

Deze rechtspraak leidde natuurlijk tot oneerlijke situaties. Daarom ontstond er meer en meer behoefte aan wetboeken waarin o.a. de straffen voor bepaalde delicten werden vastgelegd. De maatschappij wist zo waar zij aan toe was. Waarom een maatschappij wetten nodig heeft, blijkt uit het bovenstaande zeer duidelijk: namelijk om te voorkomen dat het weer zo'n oneerlijke juridische chaos wordt als in de periode vóór de invoering van de wetboeken..

OEFENBLAD 2

SOORTEN WETTEN

Neem samen met de trainer het oefenblad door.

1. Aanpassingen

trainersinstructie	
tijd	25 minuten
hulpmiddel	<ul style="list-style-type: none"> • pen en papier
doel	<ul style="list-style-type: none"> • Deelnemers leren dat wetten ook veranderd kunnen worden, maar dat daar wel tijd mee gemoeid is. • Deelnemers leren de essentie kennen van een democratische samenleving en zien een voorbeeld van hoe dat werkt in de praktijk.
werkvorm en aanwijzing	Besteed veel aandacht aan de nabespreking.

'Oude wet geldt nog in grensrechterzaak'

Naar: Brabants Dagblad; Geplaatst op 5 december 2012

DEN HAAG - Drie jongens worden ervan verdacht dat ze een grensrechter hebben mishandeld en gedood. Twee van de jongens zijn 15, de ander is 16 jaar oud. Alle drie de jongens kunnen nog de 'oude' maximumstraf van 2 jaar krijgen.

Er is een nieuwe wet klaar en aangenomen door het parlement: het adolescentenstrafrecht. Adolescenten zijn jongvolwassenen. De wet is dan ook speciaal gemaakt voor het straffen van criminele jongeren tussen de 16 en 23 jaar. Het adolescentenstrafrecht is een tussenvorm van jeugdstrafrecht en volwassenenstrafrecht. De maximumstraf in het adolescentenstrafrecht is 4 jaar.